

Õpe ei lõpe! 16. septembril toimub teine Rõuge valla hariduse talgupäev

Peale kevadist haridusvõrgu muudatuste eelnõu tagasivõtmist on tegutsenud selle nimel, et meie vallas toimiks ja säiliks ka tulevikus hea hariduse andmine.

Kevad-suvisel perioodil on haridusteamidel arutatud haridusasutuste hoolekogudega, läbi viidud hariduse teemaline küsitlus, millele oli võimalus vastata kõikidel valla elanikel. Küsitluse tulemusi tutvustati hariduse talgupäeval „Õpe ei lõpe“, mis toimus 3. juunil Varstu koolis.

Suvisel ajal on koostatud hariduselu teekaart, mis koondab tegevusi, mis eelseisval õppeaastal ees ootavad. Üheks olulisemaks ettevõtmiseks on kevadel algatatud ja sügisel jätkuv hariduse talgupäev „Õpe ei lõpe 2“ 16. septembril Haanja rahvamajas ja koolis, kuhu on oodatud kõik valla hariduselust huvitatud elanikud. Tutvustame hariduselu teekaarti, plaanime üheskoos läbi arutada haridusvõrgu erinevaid lahendusi ning räägime ootustest ja hirmudest võimalike muudatuste ees.

Sinu panus on väga oodatud, et leida parim lahendus, mis võimaldaks ka tulevikus igale lapsele väga hea hariduse.

Küsitluste tulemuste ja kevadise talgupäeva kokkuvõtetele saab tutvuda valla kodulehel rubriigis Rõuge valla haridusvõrgu ümberkorraldamine. Kui tunned, et sul on soov hariduselu küsimustes kaasa rääkida, siis ootame sind juba 16. septembril 2023 kell 10–15 Haanja rahvamajas ja koolis. Koguneme kell 10 Haanja rahvamajas ning peale sissejuhatust liigume aruteludeks koolimajja. Päeva kokkuvõte toimub taas rahvamajas. Päeva juhib hea hariduskorralduse konsultant Marika Saar. Osalemine eelneva registreerimisega, pane end kirja valla kodulehel aadressil rougevald.ee/haridusvork hiljemalt 14. septembril.

Silva Stepanova
Haridus- ja kultuurinõunik

Rõuge valla hariduse talgupäev

ÕPE EI LÕPE 2

16. septembril 2023 kell 10–15
Haanja rahvamajas ja koolis

www.rougevald.ee

Sanna! Tähistame ka sel aastal valla sünnipäeva saunaväega

Aasta 2023 on sauna-aasta. Senisest enam on meedia, inimesed ja ettevõtlus pühendamas tähelepanu saunakultuurile, saunakombestikule, saunatoodele, saunatootjatele, saunakogukondadele ja -peredele, eestvedajatele ning kõigile, kel saun on hinges.

Pidasime saunadega Rõuge valla sünnipäevapidu juba aasta tagasi ja jäime sellega nii rahule, et teeme seda jälle, aga veelgi suuremalt!

Kirjutame kõigest lähemalt septembrikuu lehes, kuid kuupäevd on juba ammu paigas ning soovime ka teil meelde jätta:

20. oktoober kell 17.00
saunapäev Haanja Puhke- ja
Spordikeskuses

21. oktoober AVATUD
SAUNAD

22. oktoober kell 11.00
SANNA VIHTLEMISPIDU

Kerget lõunõt!

Eda Veeroja,
SANNA! 2023 eestvedaja
503 2341,
eda.veeroja@gmail.com
Rutt Riitsaar,
Rõuge valla arendusnõunik
516 9476,
rutt.riitsaar@rougevald.ee

LOE LISA: rougevald.ee/sanna2023

SANNA! 20.–22. oktoober 2023 on osaliselt rahastatud Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 Lõuna-Eesti Kogukonnaprogrammist.

Rõuge vallavolikogu istungil 22.08.2023

Volikogu:

1. Andis vallavalitsusele ülesande avalikustada Rõuge valla kodulehel 28. augustist kuni 10. septembrini 2023 Rõuge valla arengukava 2030 tegevuskava ja eelarvestrateegia 2024–2027 eelnõu ja korraldada avalik arutelu 12. septembril 2023 kell 17.00–19.00 Haanja rahvamajas.

2. Kinnitas Rõuge valla 2022. aasta konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande.

3. Nõustus Tsirgupalu külas Pugastu VI uuringuruumi geoloogilise uuringuloa andmisega. Uuringu käigus plaanitakse rajada kuni 15 puurauku sügavusega kuni 15 m. Täiendavalt on uuringu käigus planeeritud teostada muud sihtotstarbelised tööd: veetasemete mõõtmine, proovid granulomeetrilise koostise määramiseks ning füüsikalise-mehaanilisteks katseteks ja topogeodeetilisele mõõdistamine.

4. Andis vallavalitsusele loa võõrandada elektroonilisel enampakkumisel Saluora külas asuv Rähnimetsa kinnistu (katastritunnus 69801:001:0130, registrios nr 12365750, pindala 22 000 m², sihtotstarve 100% elamumaa) alghinnaga 15 400 eurot. Enampakkumine viiakse läbi Varakeskus.ee portaalis.

5. Nimetas Võrumaa Omavalitsuste Liidu üldkoosolekule ja juhatusse vallavanem Britt Vahteri asendusliikmeks abivalavanema Uno Kangro.

6. Nimetas Eesti Linnade ja Valdade Liidu üldkoosolekule ja liidu volikogusse Rõuge valla esindajajaks vallavanem Britt Vahteri ja tema asendajaks abivalavanema Uno Kangro.

Järgmine volikogu istung toimub 26. septembril.

Rõuge aleviku kaubandus- ja teeninduskeskuse ning tankla detailplaneeringu eskiisi avalikul väljapanekul laekus ettepanekuid ühelt isikult. Ettepanekud võeti arvesse ning planeeringulahendust täiendati, kuid põhilahendus ei muutunud. Planeering on edastatud ministeeriumile heakskiitmiseks. Avaliku väljapaneku tulemustega on võimalik tutvuda Rõuge valla veebilehel www.rougevald.ee.

Arengukava tegevuskava ja eelarvestrateegia avalik väljapanek

Rõuge vallavalitsus on algatanud mai alguses valla arengukava tegevuskava ja eelarvestrateegia uuendamise. Eelmisel aastal uuendasime põhjalikumalt arengukava põhidokumenti koos eesmärkide ülevaatamise ja visiooniga. Ühtlasi viisime 2022. aastal eelnevalt läbi rahuloluküsitluse ja vaatasime üle kuidas arengukava eesmärkide poole on liigutud. Sellel aastal keskendusime „Rõuge valla arengukava 2030+“ tegevuskavale ja eelarvestrateegiale, et jälgida, kuidas püstitatud eesmärkide poole on liigutud. Iga teemavaldkonna juht kaasas oma valdkonna esindajad ja juunis vaadati koos üle nii tegevuskava kui ka mõõdikud, et siduda paremini eesmärgid, tegevused ja sihttasemed. Arengukava eelnõu oli esimesel lugemisel 22.08.2023 volikogus.

Arengukava eelnõu on avalikul väljapanekul 28. augustist kuni 10. septembrini valla kodulehel (rougevald.ee/arengukavad). Avaliku väljapaneku kestel saab tegevuskavasse ja eelarvestrateegiasse esitada ettepanekuid selleks ettenähtud vormil: tooge välja, millisesse dokumenti ettepanekut esitate, mis on praegune ja milline uus sõnastus ning mis on põhjendus muutmiseks. Ettepanekud palun saata e-posti aadressile vald@rougevald.ee.

Ühtlasi olete oodatud 12. septembril kell 17.00 avalikule arutelule Haanja rahvamajas. Rõuge valla arengukava on teisel lugemisel oktoobri volikogus.

Info:

Rutt Riitsaar, arendusnõunik
rutt.riitsaar@rougevald.ee

Laupäeval, 9. septembril kell 9–16 Rõuge Ööbikuorus KOGUKONNAFESTIVAL ja UMA MEKK laat

MINA TEAN, KUST TULEB MINU TOIT

LAADAMELU ja rikkalik kultuuriprogramm ning harivad loengud-arutelud ja töötod:

KULTUURI-PROGRAMM

LAADA- JA TOIDUALA

UMA MEKK LAAT NUNNUNÄITUS

- 10.00** Egle Kõva
töötuba-degustatsioon (5€)
Kohalik toit ei võrdu automaatselt mahetoiduga!
- 12.00** Maarja Pild, Ermo Hüüdma
töötuba-degustatsioon (5€)
Taimsed pärimustoidud
- 14.00** Hikari Tanaka, Boris Meldre
töötuba-degustatsioon (5€)
Hapendamiskunst Jaapanist Eestisse (tõlkega)

Tasuliste töötubade pääsmeid saab Piletilevist, teenustasuta otselingid valla kodulehel.

ROHELINE TELK

Kas sitast saa saia?

- 9.30** Tanel Vahter
loeng-arutelu
Mida me teame või ei tea mullast ja miks see on oluline?
- 11.00** Priit-Kalev Parts
töötuba (5€)
Inimsõnnik tagasi toiduringi!
- 12.30** Mait Kriipsalu
loeng-arutelu
Jäätmed ja kompost: miks me peame kompostima?
- 14.00** Gea Valner
töötuba (5€)
Jäätmevaba köök

KOLLANE TELK

Kas ilm om hukan?

- 10.00** Mariliis Kõuts
loeng-arutelu
Eesti muld ja Eesti vesi – ei neid lahuta
- 11.30** Elen Peetsmann, Silja Kana, Triin Muiste
töötuba (5€)
Uba või liha? Kaunviljade tähtsus toidulaua ja põllumajanduses
- 13.00** Piia Post
loeng-arutelu
Kuidas Eesti kliima muutub ja kuidas see mõjutab elu Eestis?
- 14.30** Kairo Kiitsak
töötuba (5€)
Ole ilmaga alati kursis – nutikas ilmajaam sinu koju

VALGE TELK

Kas ma tiid, midä ma süü?

- 9.00** Tea Heinaste
töötuba (5€)
Toidu kasvatamine segaviiljeluse meetodil koduaias
- 10.30** Eve Veromann
loeng-arutelu
Kuidas tagada kestlik põllumajandus Eestis?
- 12.00** Triinu Guerrin
töötuba (5€)
Seemnete kasvatamine ja kogumine
- 13.30** Rea Sepping
loeng-arutelu
Permakultuur kui looduslähedane meetod toidu kasvatamiseks
- 15.15** Paneelarutelu
Mahetooraine avalikus toitlustuses

9.30 Leelotsõõr rahvaga

10.15 Haanja Tantsu Mängu Selts, Rõuge segarühm Käsikäes, naisrühm Kadrid

11.00 Viitina meesansambel

11.30 Segarühm Siisik ja Merili Murde lõõtsal

12.15 Toiduteemalised laulud Mokornulga leelokoorilt

12.45 Tantsupooltund: segarühm Kannel

13.30 Improteater Võru Rõõmustuudio etendus ja töötuba

14.45 Väelaulud Kati Lumiste ja Glen Pilvrega

9. septembril 2023 Rõuge Ööbikuorus aset leidev kogukonna toidufestival võtab fookusesse kohaliku toidu ja mahetoidu. Maailmaülikooli loengud, töötod, arutelud, rikkalik kultuuriprogramm ja muidugi laadamelu – see on kogukonnafestival, mis aitab mõista meie ja maailma toidulaua ümber toimuvat.

Valla kodulehel aadressil rougevald.ee/kogukonnafestival on üleval kõigi esinejate ning nende loengute-arutelude ja töötubade põhjalikumad tutvustused.

Tasuta loengud-arutelud, osalustasuga töötod

Kõik kogukonnafestivali loengud-arutelud on tasuta. Need toimuvad kolmes telgis ning kuulajaid võib telki koguneda nii palju kui mahub ja mugav tundub.

Töötubades osalemine on tasu eest (5€) ja eelneva registreerimisega. Oma osaluse saab kinnitada, ostes pääsme Piletilevist.

Pane tähele! Piletilevi müügipunktidest ning otse Piletilevi lehelt ostes lisandub töötoa pääsmele 1.50 euro suurune teenustasu. Valla kodulehel (rougevald.ee/kogukonnafest-tootod) ja Facebookis töötubade postituste juures olevate OTSELINKIDE kaudu teenustasu ei lisandu.

Rikkalik kultuuriprogramm

Kogukonnafestivalil astuvad üles nii Rõuge valla kui mujalt Võru maakonnast tulnud lauljad-tantsijad-pillimängijad (vaata festivali programmist). Ka külalised saavad kaasa teha kas siis ühises leelotsõõris, improteatris või väelaule lauldes.

UMA MEKK: kimmäs valik laadakauplejaid ja toitlustajaid

Festivali kaupluse ja toitlustajate valik on mitmekülgne. Pakutakse nii mahetoodangut ja kohalikku Vana-Võrumaa kaupa, kuid külalisi on ka kaugemalt Eestist. Kohapeal on hea valik ka kohalikku käsitööd. Toitlustust pakuvad kolm asutust: mahedast eestimaisest lihast burgereid ja steiki Lihuniku Ärilt, kohalikku Vana-Võrumaa toorainet austav Ulumaa Puhvet ja Võrtsjärve kalarooasid pakub Väike-Rootsi OÜ.

Kelle nunnu on kõige nunnum?

Päev varem, 8. septembril on samas, Rõuge Ööbikuorus päev Rõuge valla haridusasutuste lastele. Ka neile saavad osaks põnevad töötod, arutelud ja muud tegevused. Kevade hakul kutsusime kõiki lapsi koos peredega külvama ja istutama aiasaadusi, mida kogukonnafestivali nunnukonkursile ja näitusele tuua. Kui meie valla peenarde-põldude mullad on olnud viljakad ja kasvatajad õnneliku käega, siis saab ka laupäeval, suurel festivalipäeval, imetleda laste nunnunäitust.

Päevale paneb punkti paneelarutelu

Laada- ja festivalipäeva lõpetab valges telgis kell 15.15 algav avalik paneelarutelu teemal „Kuidas edendada kohaliku mahetooraine kasutamist avalikus toitlustuses?“

Arutelus osalevad riigikogu liige Anti Allas, Rõuge vallavanem Britt Vahter, EMÜ Mahekeskuse juhataja Elen Peetsmann ning mahetootja Meelis Mõttus.

Vestlust modereerib Tartumaa Omavalitsuste Liidu tegevjuht Sven Tobreluts.

Festivali ja laada info – kellelt küsida?

Kaja Kesküla, projekti juht (kaja.keskula@vorumaa.ee, 5695 3206)

Marit Külv, töötubade korraldus (marit.kulv@ut.ee, 5905 3469)

Rutt Riitsaar, üldine korraldus (rutt.riitsaar@rougevald.ee, 516 9476)

Kristin Krinal, UMA MEKK laat (uma.mekk@gmail.com, 5349 4250)

Viivika Nagel, kommunikatsioon (viivika.nagel@rougevald.ee, 5346 5809)

Meelespea külastajale

Kogukonnafestival on keskkonnahoidlik sündmus. Oma panuse sellesse saab anda iga külastaja:

- Kui tuled lähedalt, siis kasuta jalgratast või jaluta.

- Kui tuled oma sõidukiga, siis võta auto rahvast täis. Suurim parkla asub Ööbikuoru külastuskeskuse juures heinamaal. Kui see on täis, siis pargi jalutuskäigu kaugusele Rõuge kooli, rahvamaja, surnuaia või Ala-Rõuge parklasse.

- Võta oma laadaostudeks kaasa riidest kott ja üksikute asjade jaoks kodust kilekotte või muud pakkematerjali.

- Väldime festivalil ühekordselt kasutatavaid toidunõusid. Kui soovid, siis võta kaasa mõni korduvkasutatav karp, mille sisse süüa osta ja kui kõht saab täis, siis ülejääk koju kaasa võtta.

- JOOME KRAANIVETT! Võta kaasa oma joogipudel, puhta joogivee eest hoolitseb AS Võru Vesi. Festivalil pudelivett ei müüda.

Kogukonnafestival "Mina tean, kust tuleb minu toit" ja UMA MEKK laat toimub tänu Euroopa Kultuuri-pealinn Tartu 2024 Lõuna-Eesti kogukonnaprogrammile, seda rahastab osaliselt Võrumaa Partnerluskogu.

Kogukonnafestivali toetajad, partnerid ja abistajad:

Tartu 2024

Lõuna-Eesti kogukonnaprogramm

Algava hooaja huvitegevus Rõuge valla rahvamajades!

Suve küpsuse lõhn ja pea saabuvad soojad sügistuuled puhuvad Rõuge valla rahvamajades käima uue, elamusi ja põnevaid tegevusi täis hooaja.

Kõik meie valla rahvamajad on ehitatud esiisade poolt selleks, et meil oleks kohad, kus üheskoos tegeleda kultuuriga ja nii kaua kui siinsetel inimestel on soov ja tahtmine seda teha, peame me üheskoos suutma need majad avatuna hoida.

Meil on heameel tõdeda, et pea kõik meie valla senised kollektiivid jätkavad oma tegevusi. On neidki, mis alles ellu kutsutud ja neid, mis on taas kokku tulnud. Ees ootavad 2024. aasta UMA PIDO ja PärimusÕÕ tantsupidu. Kindel siht on võetud ka 2025. aasta XXVIII laulu- ja XXI tantsupeo suunas. Tantsimise ja laulmisega alustada pole kunagi hilja. Igas rahvatantsurühmas on alati ruumi veel ühele tantsupaarile ning iga koori ridadesse mahub lauljaid alati juurde.

Just nüüd, kui järgmiste suurte pidude teekonnad algamas, on uutel huvilistel parim aeg meiega liituda!

Tihedam tegevus majades läheb käima oktoobrist, kuid nii mõnigi kollektiiv on juba alustamas. Seega on just õige aeg ennast rahvamajades toimuvaga kurssi viia ning meie pikad põhjamaised sügisõhtud meeldiva tegevuse ja hea seltskonnaga siduda.

Hetkel koondatud huviringide tabel on kindlasti veel täienemas. Kel soovi ja oskust siinsele kogukonnale midagi õpetada, võib julgelt ühendust võtta ja leiame võimaluse (aigi.pall@rougevald.ee, 5141384).

Samuti on oodatud kõik mõtted valla rahvamajades kultuurielu rikastamise osas.

Tänan juba ette kõiki kollektiive, kes oma tegemistega Rõuge valla kultuuri ja huvitegevuse pinnast rikastavad ning soovin särtsakat hooaega!

Aigi Pall
Rõuge Valla Rahvamaja kultuurikorraldaja

KOLLEKTIIV	KOOSKÄIMISE AEG	ESIMENE KOHTUMINE	JUHENDAJAD JA KONTAKTANDMED	LISAINFO
HAANJA RAHVAMAJA				
Eakate võimlemisrühm	esmaspäeviti kl 13.00	2. oktoober	Merike Kapp remmelgas7@mail.ee	
Haanja seltskonnalaulu ja tantsurühm Rüäräk	neljapäeviti kell 13.00	21. september	Jelena Nurk, Merike Kapp leenanurk@gmail.com ja remmelgas7@gmail.com	Ootame oma ridadesse uusi lauljaid ja tantsijaid.
Haanja Tantsu Mängu Laulu Sels	neljapäeviti kell 19.00	juba töös!	Ulvi Toomik ulvitoomik@gmail.com	
Haanja rahvamaja bänd	reedeti kell 19.00	juba töös!	Kalmer Vodi kalmer.vodi@gmail.com	Ootame bändiga liituma solisti/loomingulist juhti ja klahvimängijat. Kooskäimise aeg võib muutuda.
Kalligraafia edasijõudnutele	pühapäeviti kell 10.00	selgitamisel	Kai Rikka kirbykaarel@gmail.com	
Kalligraafia alustajatele	pühapäeviti kell 13.00	selgitamisel	Kai Rikka kirbykaarel@gmail.com	
Seltskonnatantsu kursus	aeg täpsustub		Riho Lehiste rihojudo@gmail.com	Kursus toimub kuue paari huviliste olemasolul. Registreerimine kuni septembrikuu lõpuni. Osalustasuga.
RUUSMÄE RAHVAMAJA				
Tantsurühm Rõõmu-Liine	esmaspäeviti kell 16.00	2. oktoober	Anne Heier anneheier@gmail.com	Ootame oma ridadesse uusi liikmeid. Kooskäimise päev võib muutuda.
Rogosi bänd	kolmapäeviti kell 18.00	30. august	Aare Russe 51916037	Ootame uusi liikmeid.
MISSO RAHVAMAJA				
Line-tantsurühm	kolmapäeviti kell 17.00	selgitamisel	Tiia Kukk tiiakukk@gmail.com	
Eakate tantsurühm Meelespea	neljapäeviti kell 13.00	21. september	Tiiu Kolk tiiu.kolk@mail.ee	
Naisansambel ALEAA	pühapäeviti kell 12.50 üle nädala	17. september	Ain Tarro aintarro@hotmail.ee, 55609850	
Eakate lauluansambel Meelespea	aeg täpsustub		Edda-Karin Luht luhteddakarin@gmail.com	
Seltskonnatantsu kursus	aeg täpsustub		Riho Lehiste rihojudo@gmail.com	Kursus toimub kuue paari huviliste olemasolul. Registreerimine kuni septembrikuu lõpuni. Osalustasuga.
MÕNISTE RAHVAMAJA				
Mõniste eakate tantsurühm Mehkarid	esmaspäeviti kell 16.00	selgitamisel	Liilia Veber liilieveber@gmail.com	
Mõniste rahvamaja lauluansambel Mehkarid	teisipäeviti kell 16.00	selgitamisel	Marin Kuslap marinku70@gmail.com	
VARSTU KULTUURIKESKUS				
Varstu eakate tantsurühm Hõbehall	esmaspäeviti kell 12.00	selgitamisel	Liilia Veber liilieveber@gmail.com	
Käsitööring	esmaspäeviti kell 14.00	2. oktoober	Aili Vissel aili.vissel@gmail.com	
Näitering	kolmapäeviti kell 16.00	2. oktoober	Aili Vissel aili.vissel@gmail.com	
Varstu naisrahvatantsurühm Pääsusilm	kolmapäeviti kell 18.00	selgitamisel	Liilia Veber liilieveber@gmail.com	
RÕUGE RAHVAMAJA				
Rõuge rahvamaja memmede tantsurühm Muruieided	esmaspäeviti kell 15.00	25. september	Riina Kõots riinakoots@gmail.com	
Rõuge segakoor	esmaspäeviti kell 18.00	selgitamisel	Ive Ruusamäe ive.ruusamae@gmail.com	Ootame oma ridadesse vahvaid laulumehil Ees ootab 2024. aasta Uma Pido, vaikselt hakkame sättima ka 2025. aasta lüdlaulupeole.
Rõuge naisrahvatantsurühm Kadri	teisipäeviti kell 18.00 ja pühapäeviti kell 14.00	juba töös!	Merike Helekivi helekivimerike@gmail.com	Ootame meie ridadesse uusi tantsijaid.
Viitina meesansambel	kolmapäeviti kell 18.00	juba töös!	Ive Ruusamäe ive.ruusamae@gmail.com	Proovid toimuvad Rõuge rahvamajas või Viitina külakeskuses.
Segarahvatantsurühm Käsiäes	pühapäeviti kell 17.00	17. september	Kaisa Hallop kaisahallop@gmail.com	Ootame meie ridadesse uusi tantsijaid.
Plaani				
Plaani käsitööring	teisipäeviti kell 17.00 üle nädala	septembrist	Juta Armstrong 5543161	

Rõuge valla raamatukogude küsitlus

August – oktoober 2023

Käimas on küsitlus valla raamatukogude teenuste kohta

Kas oled mõne Rõuge valla raamatukogu kasutaja või hoopis mittekasutaja? Nii ühel kui teisel juhul vajavad raamatukogud sinu abi, et oma teenuseid mõtestada.

Nüüd, kui raamatukogud on mõne kuu ühise mütsi all toimetanud, on paras aeg uurida meie elanike ja sõprade arvamusi, rahulolu ning ootusi raamatukogudele ja nende teenustele.

See on vajalik, et neidsamu teenuseid edaspidi veelgi paremini teieni tuua. Palume teil vastata 17 küsimusele, see võtab aega vähem kui kümme minutit.

Veebiküsitluse lingi leiame valla kodulehelt aadressilt rougevald.ee/raamatukogud. Kõikides raamatukogudes on küsitlus olemas ka paberil neile, kes eelistavad vastata paberil, mitte arvutis.

Küsitlus on anonüümne ja see on avatud oktoobri keskpaigani.

Eve Grünberg,
Rõuge Valla Raamatukogu direktor
5322 9446, eve.grunberg@rougevald.ee

Kodukandipäev „Avatud Mehkamaa 2“ on mälestusteks saanud

„Ja tulgu tuuled, me siia jääme, meie juured siin võrsuvad...“

Just selliste laulusõnadega algas 5. augustil 2023 teistkordselt toimunud kodukandipäev Avatud Mehkamaa, mis oli pühendatud Mõniste piirkonna elu-olu tutvustamisele. Sündmuse rõhk asetati mõttele, et kuigi oleme Eestimaa lõunatipp, siis tegelikult Eestimaa just siit algabki.

Päev algas pidulikult Saru Lauatehases, kus avati bussipeatusesse pink tähistamiseks Saru puidutööstuse 100. aastapäeva. Kauneid laule esitas naisansambel HarMõn. Soovijad said võtta osa ringkäigust tööstuse tehasehoones ja territooriumil. Huvilised said tutvuda näitusega Saru puidutööstuse ajaloo.

Saru lauatehase pussipeatuses avati ainulaadse disainiga pink. Skulptor Andres Rattasepa loodud teosel on kujutatud 1950ndate aastate lauavabriku töölisi laudu ladumas.

Kõige südantsoojendav päeva hetk oli Mehkamaa kogukonnalipu esmakordne esitlemine. Mehkamaa lipul on kujutatud piirkonna külade kaarti. Värvidest on kasutatud endise Mõniste valla lipul olnud kolme värvi: hõbedane, roheline ja punane. Lippu ääristab Hargla kihelkonna naise särgi kätise tikand. Saame olla uhked, et Mehkamaa piirkonnal on nüüd oma lipp, mida edaspidi näeme kindlasti meie kogukonna sündmustel!

Laulab kohalik naiskoor Harmõn

Mõisatuuril kehas-tasid mõisahärrat Romet Pazuhanitš ja mõisaprouat Romy Ruven.

Pärastlõunal kulges päev edasi sportlikult. Meie piirkonna hariduse- ja kultuurihällis Kuutsil, peeti koolimaja miniareenal maha meeleolukas saalihoki võistlus. Väiksemad mudilased said mängida lasteaias mänguväljakul. Koolimaja ees oli avatud armas kodukohvik. Kogu päeva sai külastada ka Mõniste Talurahvamuuseumi ning Tiitsa külas avasid lahkelt kõigile uudistajatele uksed Wildhogsxi motoklubi liikmed.

Saalihoki võidukad meeskonnad. Nende ees kohalik spordihing ja turniiri eestvedaja Virve tamm.

Õhtul koguneti simmanile Karisöödi parki, kus tantsumuusikat mängis ansambet K.T.K. Lastele pakkusid tegevus näomaalija ja batuut ning õhupalliloomi ja värvipilte aitas teha kloun Rommu.

Südaööl koguneti Naha talu tamme juurde, et alustada giidiga laternamatka Eestimaa lõunatippu. Hoolimata väikesest vihmast matkajaid jätkus ning ööpimeduses peetud matk kujunes väga maagiliseks ja toredaks.

Täname kõiki inimesi, kes võtsid päeva raames toimunud tegevustest osa! Aitäh korraldusmeeskonnale, abilistele ja toetajatele! Toimunud päev kinnitas tõsiasja, et Mehkamaa kogukond on väga ühtehoidev ning see on meie tugevuseks ja kestma jäämise aluseks. Ja tulgu tuuled, me siia jääme, meie juured siin võrsuvad... Elagu Mehkamaa!

Avatud Mehkamaa 2 toimumist toetas Kohaliku omaalgatuse programm. Sündmust korraldas Mehkamaa Kultuuriselts MTÜ.

Romet Pazuhanitš

Kuidas Anu Saagim ja BSH Rõuge Kadridega kohtusid?

Kadridel on seljataga mitmekesine tantsuhooaeg.

„Viru Memmed“ Kagu-Eesti peol Põlva Intsikurmu laval.
Foto: Kadride erakogu.

Muidugi me pole Viru Memmed, vaid rahutu vaimuga mitmekülgseid Rõuge Kadrid, kes korra nädalas vahetavad kõpskingad tantsususside vastu ja sätivad Merike Helekivi eestvedamisel tantsusamme rahvatantsu muustriteks. Taas toome teieni oma möödunud hooaja tegemiste tutvustuse.

2022 Naiste Tantsupidu Jõgeval seljataga, lubasime endale rahulikuma ja teistmoodi väljakutsetega hooaja, mis kätkes endas erinevaid ühistegemisi sünnipäevade pidamisest lavalaudadel käimiseni.

Sügisel alustasime matkaga Meenikunno rabasse, hulljulgemad suplesid ka Meenikunno Suurjärves. Oktoobris täitus uues koosseisus vallal viis aastat, ühinesime sünnipäeva ebatraditsiooniliselt saunapäevaga tähistamise aktsiooniga.

Rõuge valla 5. aasta sünnipäev Kristi Uibu saunas.
Foto: Kadride erakogu.

Novembris tähistas Rõuge Rahvamaja 85. aastapäeva, püüdes taastada 1937. aasta õhustikku. Meie kava täienes ajastutruu etteastega „Helmi“ koos selle juurde kuuluva „kostüümiga“.

Aasta lõpus sulatasime külmaks kippuvat ilma ja südameid Võru linnaväljakul Talve Festivali tantsupäeval triibuseelikutes tantsides. Tähistasime jõule pika lookas laua taga 2022. aasta

Rõuge Rahvamaja 85. sünnipäev, Kadrid aastast 1937.
Foto: Kadride erakogu.

kauneimas – meie Helika kodus Kakko Veski, lunastades kingipakke. See polnud niisama hõlp, paki saamiseks tuli Põder Rudolfile ette kanda stiilipuhas tantsusamm.

Rõuge Rahvamaja aastavahetuse pidu oli eriline, sest toimus rahvamaja kollektiivide omal algatusel ja sai teoks, avades kõigis kollektiivides uusi tahke. Kadrides lõi välja linnamehe geen, mille käivitas meie valla jaoks valus Nursipalu teema. Oli sünnimusterohke ja särav tantsuaasta, vabalt kummardust väärt!

Rahvamaja aastavahetuse pidu, kummardus möödunud aastale.
Foto: Kadride erakogu.

Uue aasta kevadel tegime väljasõidu Viljandisse. Käisime Ugala „Once“ etendusel ning imetlesime-testisime huvitava aja-looga stiilselt renoveeritud Park Hotelli ja Ormissoni restorani. Traditsioone aus hoides tähistasime kombekohaselt munapähi. Et Rõuge Rahvamaja saaks kutsuvama välisilme, andsime oma panuse pargis rehasid sihipäraselt vibutades.

Muidugi tantsisime traditsioonilisel maakondlikul ning valla laulu- ja tantsupidudel Ruusmäe pargis ja Kubja laululaval, rõõmustades, et on põhjust valgendatud-tärgeldatud põllele kõita kirju vöö ja seada samme esiemade kombel.

Lisaks mitmekülgsele seltsielule tunnetame missiooni panustada meie hapraks muutuvasse rahvakultuuri. Kadri moto Merikese poolt sõnastatult kõlab nii: „Sisemine soov ja huvi luua kauneid mustreid, hoida eestlasele omast rahulikku meelt; läbi tantsude kinnitada meie traditsioone ja väärtusi,

Rehatants Rõuge rahvamaja pargi heakorramisel.
Foto: Kadride erakogu.

luua sildu põlvkondade vahel, kanda uhkusega rahvarõivaid, olla eestlane siin ja praegu.“ Ees on ootamas järgmised laulu- ja tantsupeod, mille poole püüelda. Kerge see teekond ei ole, aga soov on ülim.

Kui meie tegemised sind kõnetasid, tule Kadridesse! Meie juhendaja Merikese telefon on 5358 3147.

Ah et mis nende bravuuritaridega kohtumisest sai? Ei me pole neid ega nemad meid kohanud, palju tegemist on niigi olnud.

Tekst ja pildivalik:
Maire Ait

Kadrid Jõgeval Naiste Laulu- ja tantsupeol 2022.
Foto: Kadride erakogu.

9. SEPTEMBRIL 2023 KELL 18 | TSOORU RAHVAMAJAS

17. külapillimeeste PÄEV

Oodatud on kõik külapillimehed ja muidu rahvamuusika austajad!

Üllatusesineja!

PUHVET | PILET 10.-

Korraldajad: Tsooru V-klubi ja MTÜ Kangsti Külaselts
Info: Malle Vissel, mallevissel@gmail.com, 5380 0616

Toetajad: Antsla Vallavalitsus, KULKA Võrumaa ekspertgrupp

Interreg COOPERATION DAY | Eestis EL välispiiri programm kutsus osalema Interregi koostööpäeval!

MATK RÕUGE ÜRGORUS

23. septembril 2023 kell 11.00

- 10.30 kogunemine Ööbikuoru külastuskeskuse juures, energiaampsud
- Põnevav avastamist ja kauneid vaateid loodusretkel
- Inspiratsiooni, aktiivset ja tervislikku liikumist
- Voolava vee energia võlu Ööbikuoru vesitöökoda-muuseumis
- Saab testida teadmisi Interregi ja selle panusest piirkonnas
- Rõuge priitahitlud pitsimehed õpetavad läbi praktika erinevaid oskusi
- Päeva lõpetab muusikaline tervitus ja suupisted Rõuge rahvamajas
- Rohkete treppidega läbitava teekonna pikkus on ligikaudu 4 km

Kohtade arv on piiratud! Osalemiseks registreeru 17. septembrini: <https://forms.gle/Hy6RmC1D2MzJTV8>

Eribuss Tartust Rõugesse väljub 23. sept. kell 9.20
Sõbra tn 56 parklast ja saab matkapäeva lõppedes tagasi (ca' kl 16.00)

Haara kaasa ilmastikukindel riietus ja mugavad jalatsid ning KOHTUMISENI RÕUGES!

Lisainfo: EEEUEexternal@rtkee, 663 1881, Estonian EU external border programme 2014-2020

2023. aasta on Euroopa oskuste aasta, et innustada inimesi omandama uusi teadmisi ning edendada alustava õppe mõtteviisi

Interregi koostööpäeva rahastab Euroopa Liit Eesti EL välispiiri programmi vahenditest ning on korraldatud koostöö projektidega „ROUGERESCUE“ (ER209) ja „SaveSmart“ (ERIS)

Bussisõit ja matkal osalemine on TASUTA!

Rõuge päritolu ettevõtja pakub võimalust kodukoha noortele:

Otsitakse müüjat/teenindajat Eesti müügiputkasse Saksamaale Elmshorni jouluturule

Aeg: 23.11 – 24.12.2023

Töö on tasustatud. Transpordi, majutuse ja toitlustuse eest tasub ettevõtte.

Huviline, võta ühendust telefonidel +4917 4709 1515 või +372 5564 8791 (Raul)

TULE TRENNI

SULGPALLITRENNID OOTAVAD

Treeningud toimuvad Võru Spordikeskuses ja sobivad igas vanuses ning erineva ettevalmistusega lastele ning täiskasvanutele.

MIKS LIITUDA?

- Kogenud treenerid
- Treeningud lastele alates 6. eluaastast
- Eraldi grupid uutele huvilistele ja edasijõudnutele
- Treeningud täiskasvanutele 1-3 korda nädalas
- Kogu vajaminev varustus kohapealt

vorusulgpall@gmail.com
58547015
[vorusulgpalliklubi](https://www.vorusulgpalliklubi.ee)

Haanja elamustriatloni võitsid Arseni Loginov ja Etriin Etverk

Laupäeval, 19. augustil Trola külas peetud Haanja elamustriatloni põhidistantsil (250 m – 12 km – 2 km) võidutsesid Arseni Loginov ja Etriin Etverk.

Loginov tuli veest esimesena välja ajaga 3.25, kuid rattarajal jõudis Holger Vitsur talle järele ning parim selgus jooksurajal. Loginov pälvis siiski esikoha ajaga 33 minutit ja 24 sekundit, edestades Vitsurit kaheksa sekundiga. Üldarvestuses pälvis kolmanda koha Margus Heintalu.

Naiste üldises paremusjärjestuses ei saanud keegi vastu Etriin Etverkile, kelle võiduajaks mõõdeti 38 minutit ja 42 sekundit. Teisena ületas finišijoone Merli Randoja ja kolmandana Maarika Vällik.

Haanja elamustriatlonil anti eriauhinnad välja kiireimatele ujujatele, ratturitele ja jooksjatele. Põhidistantsil oli ujumises kiireim mees Loginov ja kiireim naine Romi Israel, rattarajal olid parimad Talis Susi ja Randoja ning jooksurajal Margus Heintalu ja Vällik.

Võistkondadel tuli ujuda 350 meetrit, sõita rattaga 18 kilomeetrit ja joosta neli kilomeetrit. Esikoha teenis tiim Tuulepesa talu koosseisus

Grete Kikas, Taavi Kannimäe ja Sander Taan ajaga 47.42. Teise koha sai AOK Aarendus/Structura koosseisus Johanna Kübar, Ottomar Metslind ja Olavi Allas (51.01) ja kolmanda koha Rõuge valla võistkond koosseisus Chris Helin Loik, Janar Kannimäe ja Indrek Ivask (51.52).

Lastedistantsil (150 m – 4 km – 1 km) võitis C klassi tüdrukute seas Kirke Liping, teise koha pälvis Emily-Pärli Jäärats. Sama vanade poiste hulgas olid kiireimad Robert Lepikson, Mairold Pärn ja Simon Suppi. D klassi tüdrukute parimad olid Anna Helene Rauk, Lisanna Rannamets ja Emma Saarepuu, D klassi poiste nobedaimad aga Patrik Vainu, Marten Miljukov ja Karl Marten Kliiman. E klassis tegid võistluse läbi Eliise Kiis, Ruudi Parv, Eliise Rannamets, Armon Roos, Marleen Salm, Saara Soome, Linda Vendt ja Herman Vällik.

Aare Eiche
Elamusmaratoni peakorraldaja

Rõuge valda esindanud meeskond tõusis elamustriatloni pjedestaalil auväärsele kolmandale kohale. Võistkonda kuulusid Chris Helin Loik, Janar Kannimäe ja Indrek Ivask. Foto: Jaana Muna

Rõuge vald 1914–1920, XVII osa

Nagu eelmises osas sai kirjutatud, vabanes praegune Rõuge vald paaripäevaste lahingute tulemusel 29. mail täielikult ja lõplikult punastest röövvallutajatest. Põgenikud jõudsid oma kodudesse paar päeva hiljem. Käes oli juba juuni. Seis siin oli katastroofiline. Kui mujal Eestis oli punane terror ja okupatsioon kestnud maksimaalselt 1–2 kuud, siis Rõuge vallas kestis see pool aastat. Maa oli piltlikult öeldes lagastatud ja paljaks söödud – tuli ju tuhandeid punaväelasi kuus kuud toita. Ära võetud vara ei kompenseeritud millegagi, vaid jagati vastavaid kvitungeid, mida ei saanud kasutada isegi tualettpaberina. Kevadised põllutööd olid tegemata ja polnud ju midagi külvata, hea kui nii paljugi õnnestus ära peita, et peredel hing sees hoida.

Laastavalt mõjus ka pidev punaste mobisatsioon. Punasesse Võru kütipolku võeti kõik mehed 18–50 aastani, kes aga kätte saadi. Muidugi oli palju neid, kes punaste propaganda tulemusel ise vabatahtlikult püsside alla läksid. Kui eestlastest punasõduritele hakkas kohale jõudma, et nad Eestimaad enam ei näe, algas massiline ülejooks. Nii andis Eesti punase kütipolgu juht sm Ritt ennast koos ligi 600 Eesti punaväelasega vangi, tekitades sellega rindesse tühimiku, mille tulemusel õnnestus Eesti vägedel kiirelt läbi viia Pihkva vallutamise operatsioon.

Minu vanavanaisa, toonane ametlik Viitina vallavanem, jõudis koju juuni alguses. Avanes troostitu vaatepilt. Alles olid ainult need loomad, kes kodust põgenedes suudeti kaasa võtta, ülejäänud olid kõik punaste poolt nahka pistetud. Elamine oli lagastatud, minu vanavanavanaisa Peeter, kes 1919. aastal oli juba 85-aastane, ja kaks vanemat naist, kes olid kodu hoidma jäetud, kihutati sauna elama, aga neil oli õnnestunud natuke kartuleid käsitsi maha panna. Maha jäänud kahte hobust oli ju punastel rohkem vaja.

Töö algaski kõigepealt nn „punaste haisu“ majast välja ajamisega. Õnneks oli suvine aeg, aknad-uksed sai pärani hoida. Mööbel oli enamuses purustatud ja ahju aetud. Tuppa olid toodud õled – eks seltsimehed seal siis lesisid ja kui tuli tarvidus ennast kergendada, ega siis tulevane kommunismi ehitaja ennast välja külma kätte raatsinud vedada. Õled tõmmati vaid natuke kõrvale ja sinna see häda potsatas.

Tookordse Viitina valla seisukord oli üliraske: mõis ja talud rüüstatud ning nii ei jäänudki minu vallavanemast eisisal muud üle kui koos paari teise vallavanemaga Tallinna tee ette võtta ja Vabariigi valitsuselt abi paluda. Oli selge, et kui suvi ja sügis kuidagi üle elatakse, siis talvel ähvardab valda nälg.

Tookordne Võrumaa oli tegelikult täielikult võrokiilne, ka siinsed koolid. Seoses sellega huvitav seik minu suguvõsa ajaloost. Kui Jakob Tallinna hakkas sõitma,

siis tema naine Mari palus tuua Tallinnast ütte hääd karja pinni, sest punased olid kõik ümberkaudsed penid maha lasknud. Eks siis Jakob läks Tallinnas turule aga oh häda, pinne müügil es ole, pakuti ainult karjakoeri. Ostis siis viimases hädas koera. Kodu jõudes kohe Marile kiitlema, näe tõi sulle päälinnast koera. Mari kaie siis tuud elukat ja üteli: „Oh vanamiis, pettä olõt saanu, olõ-õi ta määnegi koer, pini mis pini!“

Toonane Vabariigi valitsus suhtus suure arusaamisega Rõuge kandi rahva muresse ja tõepoolest abi vilja näol saadi, kuigi kohale jõudis see alles sügisel. Aga Rõuge kandi rahvas on alati olnud väga ettevõtlik. Kõrval ju suur Pihkva linn, kus kümneid tuhandeid nälgivaid kodanikke. Algas kõva salakaubavedu. Lätist osteti tsaari rublade eest vilja ja kartuleid kokku ning veeti Pihkvasse, kus see juba hõbe- ja kuldrublade eest maha müüdi. Läti alad olid sõjaliselt vähe kannatanud, sest rinne oli kaugel ja olid ju punased Läti kütid punavõimu kõige ustavad ja suuremad toetajad. On ju sm Leningi oma memuaarides kirjutanud: „Vaevalt oleks punavõim ilma punaste Läti küttideta püsima jäänud“. Selle tõttu ei julgenud lätlased ise Pihkvasse äri tegema minna, sest see oli Eesti vägede kontrolli all ja lätlasi toona ei sallitud.

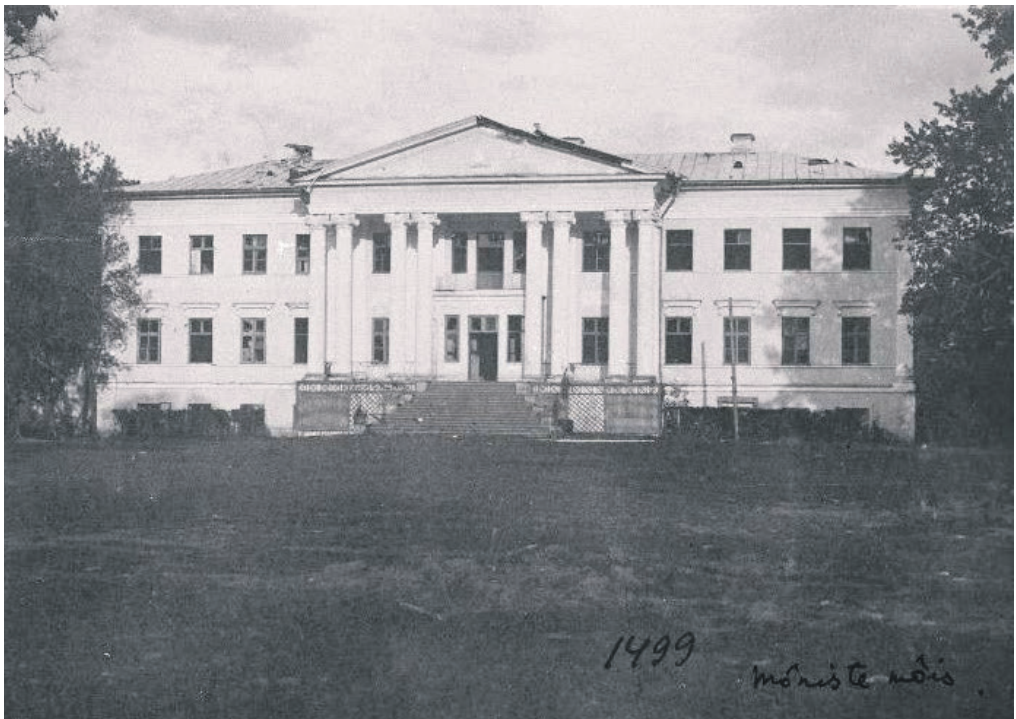
Toiduainete salakaubavedu läks nii suureks, et Eesti väejuhatuse pidi panema teedele juba spetsiaalseid valve- või tolliposte, aga ega see eriti aidanud. Neist mindi mööda või osteti ära. Paraku sai see pidu augusti lõpus läbi, sest Eesti väed lahkusid Pihkvast ja asusid varem ettevalmistatud positsioonidele Irboska taga. Positsioonide ettevalmistamisel said tööd ja leiba paljud Misso kandi inimesed. Tehti ju need väga põhjalikult: kaitsekraavid, punkrid, laskemoonalaod, suurtükkide pesad jne. Nendest positsioonidest Punaväel enam läbi tungida ei õnnestunud ja nii said need aluseks tulevasele riigipiirile Tartu rahuläbirääkimistel.

Tulles tagasi Pihkva salakaubanduse juurde saab öelda, et see tõi paljudele Rõuge kandi inimestele leiva lauale. Tööd said ka ehitajad ja tiserid, kes taastasid maju ja tegid uut mööblit. Lätist soetati ka kariloomi, sest Põhja-Lätit kontrollisid Eesti väed ja seal tunti ennast nagu väikestviisi isandatena.

Tänase jutu lõppu ka natuke Mõnistest. Nimelt sai Mõniste mõis Vabussõjas kannatada suurtükiväe läbi. Kahjustused ei olnud väga tõsised, aga miskipärast otsustas toonane Mõniste vallavõim mõisa lammutada.

Järgneb

Mati Kuklane
Rõuge vallavolikogu esimees

Mõniste mõis mais 1919. Pildil on näha pisemad purustused katusel ja muidugi lööklaone tulemusel purunenud aknaid. Kas selle pärast tasus lammutada terve mõis, jääb toonaste otsustajate südametunnistusele.

TÖÖTOAD

SEENEFEST

RETKEDE

NÄITUSED

8.-10.09.2023

Karula – Pähni – Krabi

Reede, 8. september – seenepäev suurimatele entusiastidele

Kell 11–15

Näituseseeente kogumise retk Karula, Pähni või Krabi kandi metsades

Kell 16–21

Seenenäituse väljapanek RMK Karula rahvuspargi külastuskeskuses

Laupäev, 9. september – seenepäev Karulas

Kell 10–18

Avatud on seenenäitus Karula külastuskeskuses

Kell 11–15

Seeneretk Karula metsades

15.30–18

Seenekulinaaria töötuba Karula rahvuspargi külastuskeskuses

16.00 ja 17.00

Seenenäituse tuur Karula külastuskeskuses Tõnu Ploompuu/Veiko Kastanje juhtimisel.

Pühapäev, 10. september – seenepäev Pähnis

Kell 10–18

Avatud on seenenäitus Karula külastuskeskuses

Kell 11–15

Seeneretk Krabi/Pähni metsades

Korraldajal on õigus teha kavas muudatusi.

Algab toetuste taotlemine kodanikuühiskonna innovatsioonifondist

Julgeolekuolukorras tingituna on siseministeeriumi rahastatud ja SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali poolt ellu viidava innovatsioonifondi 2023. aasta taotlusvooru fookuses elanikkonnakaitse. Taotlusvooru eesmärk on tõsta elanikkonnakaitse võimekust kogukonnas ja edendada kogukondade ning kohalike omavalitsuste koostööd.

Innovatsioonifondist saab 2023. aastal toetust taotleda:

- kohaliku tasandi elanikkonnakaitse vajaduste väljaselgitamiseks (nt arutelud, ümarlaudad, kriisirollide kaardistamine ja loomine, kriisivalmiduse liidrite määramine jne) kui need ei ole veel teada ja/või kokku lepitud kogukondlikult ja/või
- kui kohaliku tasandi elanikkonnakaitse vajadused on välja selgitatud, siis
- konkreetsete elanikkonnakaitse vajaduste rahastamiseks (nt teenuste tellimine, inventari soetamine, elektri varustuskindluse tagamine, kriisivarude kaardistamine, soetamine ja täiendamine, kriisiplaani koostamine, varjumiskohad ja -kindlus jne).

Projekti elluviimise periood on 26. juunist 2023 kuni 31. augustini 2024. Taotlejaks saab olla Eestis registreeritud mittetulundusühing, mis tegutseb põhikirja järgi avalikes huvides või seltsing, mis tegutseb kirjaliku seltsingulepingu järgi avalikes huvides.

Taotlusi saab esitada ajavahemikul 22. augustist kuni 30. novembrini 2023 kultuuriministeeriumi toetuste menetlemise infosüsteemi (TMS) kaudu aadressil toetused.kul.ee/et/login ning taotlusega koos tuleb esitada:

- kohaliku omavalitsuse vormikohane kinnituskiri;
- vajadusel taotleja esindusõigust tõendav volikiri;
- kirjalik seltsinguleping, kui taotlejaks on seltsing.

Innovatsioonifondi maht 2023. aastal on 875 000 eurot. Maksimaalset toetuse summat projekti kohta ei ole ette nähtud, kuid iga kohaliku omavalitsuse kohta on ette nähtud maksimaalne toetussumma, mille piires selle omavalitsuse territooriumil tegutsevad MTÜ-d ja seltsingud raha taotleda saavad. **Rõuge valla taotlejate vahel on jagada pisut alla 7000 euro.**

Ühe kohaliku omavalitsuse territooriumilt võivad taotluse esitada ka mitu taotlejat, kuid see peab olema kohaliku omavalitsusega läbi arutatud ja omavalitsuse kinnituskirjas märgitud.

Kogu vajalik info taotlusvooru kohta on kättesaadav Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kodulehelt kysk.ee.

Koolituste sari korteriühistute juhatuse liikmetele

Juridique õigusbüroo alustab septembrist Võrus (MTÜ Võluvõru ruumides Räpina mnt 12, III korrus) koolituste sarja korteriühistutele, kuhu on oodatud nii korteriühistu juhid kui ühistu tavaliiikmed.

Meie eesmärk on aidata nii korteriühistu juhtidel kui tavaliiikmetel ja teistel huvilistel paremini mõista korteriühistu toimimisega seotud olulisi aspekte ning jagada neile selleks vajalikke teadmisi ja oskusi.

Koolituste kava (tulevased kuupäevad täpsustuvad jooksvalt):

6. septembril kell 18.00: „Oled sattunud korteriühistu juhatusse – kuidas edasi?“

Oktoobris: „Korteriühistu põhikiri – kas seda on vaja ja mida selles võiks kajastada“

Novembris: „Kirjalik otsustamine – kuidas seda korrektselt teha?“

Esimese korra teema on „Oled sattunud korteriühistu juhatusse – kuidas edasi?“ ning käsitleme järgnevaid teemasid:

- ühistu juhatusse kandideerimine ja juhatuse valik;
- juhatuse liikme volituste algamine ja lõppemine;
- juhatusest tagasiastumine;
- juhatuse registrisse kandmine;
- dokumentide koostamine;
- üldkoosolekute kokkukutsumine;
- tähtjaid ühistu liikmega suhtlemisel;
- teabenõudele vastamine;
- juhatuse liikme vastutus.

Koolituse lõpuks on osalejale ülevaade, millest juhatusse sattudes lähtuda (sh milliseid seadusi tuleks lugeda jne) ja kuidas juhatuse liikme vastutusriskast tööd hästi teha.

Koolitus kestab ligikaudu 1,5 tundi ning toimub nii füüsiliselt Võluvõru koolitusruumis aadressil Räpina mnt 12, III korrus kui ka interneti vahendusel (Zoom platvormi kaudu).

Lisateave koolituste sarja kohta on saadaval veebis: www.juridique.ee/koolitused-vorus/

Lisainfo: Stefani Isotamm
Juridique õigusbüroo
553 1205, info@juridique.ee

Rakenda oma kogemusi, õpi kogemusnõustajaks!

Tartu Rahvaulikoolis (Pepleri 4) algab oktoobrikuus kogemusnõustajate koolitus.

Kogemusnõustaja koolitusele ootame inimesi, kes on taastunud vaimse ja/või füüsilise tervise probleemidest või kriisist ning soovivad kogemusnõustajana kasutada oma kogemust teiste toetamiseks. Kogemusnõustaja pakub lähtuvalt kliendi vajadustest emotsionaalset, sotsiaalset ja praktilist tuge.

Kogemusnõustaja väljaõpe põhineb riiklikul koolituskaval. Õpe koosneb koolituspäevadest, praktikast ja praktika juhendamisest ning iseseisvast tööst. Täpsem info koolituse kohta on meie kodulehel.

Tartu Rahvaulikool on läbinud Eesti Kvaliteediagentuuri hindamise ja meie on omistatud kvaliteedimärk sotsiaaltöö ja nõustamise õppekavarühmas.

Koolituse maht ja periood

1. osa: Koolituspäevad (80 t) 12.10.2023 – 18.01 2024 üle nädala 2 päeva järjest

2. osa: Praktika, lõputöö ja iseseisva töö protsessid (110 t) 19.01 – 23.05.2024

Väike osa õppest toimub veebikeskkonnas Zoom. Vajadusel pakume tehnilist tuge. Täpne ajakava on kodulehel rahvaylikool.ee.

Praktika

Praktika toimub peale koolituspäevade ja praktika ettevalmistava juhendamise läbimist. Praktika kestus on 30 tundi, igal osalejal on praktikakohas individuaalne praktikajuhendaja.

Praktika perioodil toimub supervisioon kahes grupis (ühele grupile 6 tundi) ning praktika juhendamine kovisiooni grupis (igale osalejale 14 tundi). Praktikakoht leitakse vajadusel koostöös rahvaulikooliga. Praktiseerimise võimalusi otsitakse lähtudes õppija kogemusest ja teemast. Osaleja kirjutab praktikakogemuse analüüsi kirjaliku lõputöö osana. Praktikad hindab individuaalne praktikajuhendaja ja kovisiooni läbiviija.

Lõputöö

Kirjalik lõputöö sisaldab taastumisloo kirjalikku läbitöötamist, eneserefleksiooni, praktika kirjeldust ja analüüsi ning kohustusliku lugemismaterjali reflektsooni. Osaleja saab lõputöö koostamise juhendi ja koostamist juhendatakse. Lõputöö maht on 6–8 lehekülge.

Õppe alustamise tingimused

Isikliku taastumisloo olemasolu, valmidus kasutada seda kogemusnõustaja töös; piisav taastumistase; positiivsed hoiakud taastumisprotsesside suhtes; psühhosotsiaalne küpsus; valmidus teha koostööd koolitajate, kaasõppijate, praktikajuhendajate ja superviisoritega; valmidus oma taastumislugu väljaõppeprotsessis läbi töötada ja kasutada õppimise vahendina; valmidus teha koostööd koolitajate, kaasõppijate, praktikajuhendajate ja superviisoritega.

Miks õppida kogemusnõustajaks Tartu Rahvaulikoolis?

- Meie koolitajad on praktiseerivad psühholoogid ja/või kogemusnõustajad, kõigil on pikaajaline koolitamise kogemus.
- Iga kandidaadiga tehakse individuaalne intervjuu, mis aitab hästi jõuda selgusele, kas koolitus vastab õppija ootustele, võimetele ja vajadustele.
- Nii teoreetilises kui ka praktilises osas on rõhk praktiliste tööriistade omandamisel ja oskuste harjutamisel, mida saab kohe rakendada hakata.
- Praktika koosneb üldjuhul vaatluspraktikast, nõustamisest juhendaja juuresolekul ning iseseisvast praktikast. Peale igat seansi (kus on juhendaja kaasas) ja lõpus toimub refleksioon juhendajaga. Praktika juhendamine (grupis ja individuaalselt) on ettenähtust suuremas mahus.
- Tartu Rahvaulikooli koolituskeskuses on 36 aastat koolituste korraldamise kogemust.
- Me täidame täiskasvanute koolituse seaduses ja täienduskoolituse standardis kehtestatud nõudeid ja oleme registreeritud

Eesti Hariduse Infosüsteemis.

- Tartu Rahvaulikoolile on omistatud Eesti Kvaliteediagentuuri kvaliteedimärk sotsiaaltöö ja nõustamise õppekavarühmas ning Euroopa täienduskoolituse kvaliteedimärk EQM.

- Kuna me oleme avalikes huvides tegutsev mittetulunduslik sihtasutus, siis pakume kvaliteetset koolitust mõistliku hinnaga.

Koolitusele kandideerimiseks on vajalik:

- registreeruda koolitusele;
- esitada 18. septembriks 1–2 lk pikkune motivatsioonikiri (sisaldab taastumiskogemuse lühikirjeldust ning põhjendust, miks soovitakse koolitusel osaleda ja teha kogemusnõustaja tööd);
- soovi korral võib lisada soovituskirja ja/või CV;
- osaleda individuaalsel eelintervjuul veebis või kohapeal (27. või 29.septembril).

Õpiväljundid

- Edukas koolituse läbinu:
- teab nõustamise tööpõhimõtteid ja –eetikat ning kogemusnõustamise võimalusi;
 - kasutab teadlikult esmaseid nõustamisoskuseid, meetodikaid ja tehnikaid ning analüüsib nõustamisprotsessi;
 - tunneb kogemusnõustamise piire ja teeb vajadusel koostööd teiste spetsialistidega;
 - analüüsib enda kui nõustaja ressursse, käekirja, väärtussüsteemi ning riskikohti;
 - tunneb enesehoidmise aluseid ja teab, kuidas ennetada läbipõlemist;
 - tunneb isikliku kogemusega seonduvat ravi-, rehabilitatsiooni- ja toetavate teenuste süsteemi;
 - töötab läbi ja esitab oma taastumisloo;
 - valib vajadusel sobivad sekkumised kriisitöös ja kasutab kriisisekkumise põhitehnikaid;
 - teab aitamistöös kasutatavate gruppide erinevaid liike ja valib sobivad juhtimistehnikad.

Küsimuste korral võtke julgesti ühendust õppeosakonna juhi Ingrid Leinusega (ingrid@rahvaylikool.ee, 742 7742).

Suve lõpp on hea aeg küttesüsteemide hoolduseks

Eelmise aasta algusest kuni selle aasta juulikuu lõpuni süttis kogu Eestis kütteseadmete riketest 58 hoonet. Neist Lõuna-Eesti kuues maakonnas 38. Meie kandi suur number viitab, et siin on kehvast seisukorras või hooldamata kütteseadmeid rohkem. Enamasti tekivad hoonet süütavad kütteseadme rikked kulumisest või tahmapõlengutest mõranenud kütteseadme osadest välja leviva kuumuse või sädemete tõttu. Seda saab ennetada ainult kütteseadme järjepideva kontrolli ja hooldusega, milleks tuleb kutsuda korstnapühkija.

Korstnapühkija vaatab kütteseadme korrasoleku enne kütteperioodi üle ja probleemide avastamisel teeb ettepanekud ning annab nõu nende kõrvaldamiseks. Lisaks saab korstnapühkijalt nõu, kuidas ja millise hulga küttematerjaliga on kütteseadet kõige tõhusam ja efektiivsem kütta. Kontrollitud ja puhastatud kütteseadmele, mida õigesti köetakse võib külmal ajal kindel olla.

Kütteseadmeid tuleb puhastada ning nende korrasolekut kontrollida minimaalselt kord aastas, intensiivsemal kasutamisel aga tihedamalt. Kord viie aasta jooksul on vaja eramaja korstent pühkima ja seadmeid hooldama kutsuda kutseline korstnapühkija. Kortermajas peab igal aastal käima kutseline korstnapühkija. Andmed hooldustööde ja vigade kohta kantakse sisse ohutusportaali aadressil ohutusportaal.paasteamet.ee/kuttessusteem/login. Sealt näevad portaali sisse loginud kodanikud andmeid enda objekti hoolduste ajaloo kohta. Ühtlasi leiab portaalist info kutseliste korstnapühkijate ja pottseppade kohta.

Tasub meeles hoida, et sügiskuudel suureneb korstnapühkijate töökoormus ning tekivad ootejärjekorrad. Seetõttu on tark küttesüsteemi hooldus tellida kohe, et kütteperioodile muretult vastu minna.

Kuus omavalitsust ei pea valitsuse pakutud harjutusväljade talumise hüvitiste arvestamise metoodikat õiglaseks

Alutaguse vald, Anija vald, Antsla vald, Kuusalu vald, Narva-Jõesuu linn ja Rõuge vald saatsid 17. augustil 2023 Vabariigi Valitsusele ühispöördumise määruse „Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses hüvitise maksmise tingimused ja kord” eelnõu muutmiseks. Pöördumisele alla kirjutanud omavalitsusjuhid leiavad üksmeelselt, et määruse eelnõu ei võimalda kõiki puudutatud omavalitsusi võrdselt kohelda, selle koostamisse pole omavalitsusi kaasatud ning hüvitiste maksmise põhimõtted jäävad arusaamatuks. Hüvitise maksmise metoodika aluseks võetavad andmed ei ole kättesaadavad ja neid pole omavalitsustele edastatud vaatamata päringutele.

Omavalitsused väljendavad rahulolematust eelkõige selle üle, et harjutusvälja ja selle mõjuala talumise hüvitis on eelnõus seotud territooriumil asuvate eluruumide ning elanike hulgaga. See kallutab kaaluks linnalise asustusega omavalitsuste poole, samas kui omavalitsused, mille territooriumil harjutusväljad ka seni

asunud on, on aja jooksul juba kaotanud ning kaotavad veelgi nii elanikke kui eluhooneid. Sealne elukeskkond on juba pikemat aega olnud häiritud, kinnisvaraturul on need paigad vähem väärtuslikud ning kavandatavate arenduste käigus sunnitakse oma kodukohast lahkuma veel hulk praeguseid elanikke. Ühispöördumises tehtud ettepaneku kohaselt soovitakse hüvitise alustest kaotada elanike ja eluruumide (-hoonete) komponent ning asendada need 2/3 ulatuses harjutusvälja alla jääva territooriumi ja 1/3 ulatuses mõjualasse jääva häiringu komponentidega.

Selgusetuks jääb ka, mis on eelnõus toodud 1000–4000-meetrise mõjuala määramise aluseks, sest omavalitsustele teadaolevalt pole harjutusväljadel ja nende ümbruses tehtud vastavaid müramõõtmisi. Mõjuala määramises peab arvestama ka looduslike (ja maastikuliste) eripärade ja nagu müra levikut mõjutavad veekogud, metsad, künkad jne. Omavalitsused teevad ettepaneku diferentseerida harjutusväljade mõjuulatus sõltuvalt kasutatavatest relvaliikidest ja

nende tekitatavast mürahäiringust. Kaitseväe keskpöügooni, Soodla harjutusvälja, Sirgala harjutusvälja ja Nursipalu harjutusvälja mõjuala peaks ettepaneku kohaselt olema 10 000 meetrit, Klooga harjutusvälja ja Kikerpera harjutusvälja mõjuala 3000 meetrit ning Männiku harjutusvälja mõjuala 1000 meetrit.

Harjutusväljade talumise eest makstava hüvitiise kasutamine omavalitsustes on kaitseministeeriumi järelevalve all. Määruse eelnõus on öeldud, et hüvitist peab kasutama kaasavalt, eesmärgipäraselt ja läbipaistvalt, jättes samas määratlemata eesmärgipärased tegevused ning defineerimata olulise mõju. Omavalitsuste ühispöördumises nenditakse, et ministeerium ise pole käesolevat eelnõud koostades käitunud ei kaasavalt ega läbipaistvalt.

Narva-Jõesuu linnapea Maksim Iljin väljendab rahulolematust protsessi läbiviimise üle ministeeriumi poolt: „Kõige enam häirib selliste eelnõude puhul see, et riik ei arvesta kohalike omavalitsuste huvidega”.

Rõuge vallavanem Britt Vahter rõhutab,

et praegusel kujul valitsuse määruse ja seletuskirja eelnõus on palju ebaõiglast ja see on laialivalguv: „Rõuge valla kogemusest harjutusvälja rajamisega enam kui kümme aastat tagasi teame, kui vajalikud on kindlalt paika pandud alused, mõõdikud ja kokkulepped, mida vastastikku ka austatakse. Nii olulistest teemades nagu inimeste kodud, elukeskkond ja riigikaitse ei tohi olla halle alasid, mille pinnalt saavad alguse usaldamatus ja konfliktid. See nõrgendab meid riigi ja rahvana tervikuna.”

Pöördumises kinnitatakse, et alla kirjutatud omavalitsused hindavad vabariigi valitsuse tegevusi riigikaitse võimekuse suurendamiseks ning on valmis tegema igakülgset koostööd nii ministeeriumi kui kaitsevägega.

Lisainfo:
Britt Vahter,
Rõuge vallavanem
523 3009, britt.vahter@rougevald.ee

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus

Ligi aasta möödas, kuhu on Nursipalu harjutusvälja arendamisega jõutud?

Varsti on Nursipalu harjutusvälja arendamisplaanide tutvustamisest möödunud juba peaaegu aasta. Plaanidesse on jõudnud rohkem selgust ning tarvilikust ideest on edasi liigutud plaanide realiseerimiseni, näiteks oleme tänaseks jõudnud maade omandamiseni, harjutusväljade häiringutoetuse tõstmiseni ja Nursipalu laiendusega seotud valdade investeeringutoetuse loomiseni. Valmis on saanud Natura eelhindamine ja oleme lähemale jõudnud ka Nursipalu harjutusvälja asutamise korralduse tegemiseni, kirjutab riigi kaitseinvesteeringute keskuse harjutusväljade portfelli juht Elari Kalmaru.

Nursipalu harjutusvälja asutamise korralduse ettepaneku tegemine valitsusele toimub oktoobris. Enne valitsusele ettepaneku tegemist saadame ettepaneku eelnõu kooskõlastusringile riigiasutustele ja huvitatud osapooltele. Pärast arvamuste läbivaatamist ja seisukohtade kujunemist korraldame avaliku istungi kohalike kogukondadega ning seejärel saadame eelnõu Vabariigi Valitsuse istungile.

Nagu varasemalt mainisin, siis oleme valmis saanud Natura eelhindamise, mille käigus selgitati välja sealsed keskkonnapiirangud ning ka teised vajaminevad uuringud, mille peame harjutusväljal korraldama. Kõik piirangud ning täiendavad uuringud pannakse kirja harjutusvälja laiendamise asutamise korralduses. Paralleelselt Natura eelhindamisega kuulutasime välja ka riigihanke Nursipalu harjutusvälja ja selle laienduse ala arheoloogilise uuringu esimeseks etapiks ning looduslike pühapaikade uuringu läbiviija leidmiseks.

Harjutusvälja laiendamiseks planeeritud maade omandamisega oleme jõudnud sinnamaale, et tellitud on enamuse huvialasse jäävate kinnistute hindamised. Hindamiste tulemusi tutvustatakse omanikele selles järjekorras, kuidas hindamised valmivad. Lisaks kinnistute hindamisele on ettevalmistamisel ja ka käimas täiendavad hindamishanked, näiteks võimalikele vahetusmaadele, et leida maaomanikele just neile kõige paremini sobiv lahendus.

Eesmärk on jätkuvalt maad omandada kokkuleppel ning oleme positiivselt meelestatud, et leiame kõikide maaomanikega ühise keele. Seni on hindamiste tulemused omanikele sobinud ja hindamistulemuste sobimise korral oleme koheselt läinud ka tehingusse. Esimesed tehingud harjutusvälja laienduse huvialasse jäävate maaüksuste omandamiseks on juba jõustunud. Augusti keskpaiga seisuga oleme teinud viis tehingut ja omandanud kokku seitse maaüksust. Kogu protsess võtab kindlasti veel aega, kuid oleme veendunud, et suudame kõigile kinnistust loobuma pidavatele omanikele pakkuda sobiva lahenduse ja õiglase hüvitise.

Segi kui maad on juba omandatud, siis ei tähenda see seda, et maaomanikud peavad koheselt oma kinnistult lahkuma. Iga maaomanikuga lepatakse kokku ajaraam, et uuele elukorraldusele oleks võimalik üle minna võimalikult sujuvalt.

Me teeme kõik endast oleneva, et harjutusvälja laienemine oleks kohalikule kogukonnale võimalikult vähe häiriv ja panustame sellesse, et kohalike elanike elutingimused paraneksid muul viisil. Harjutusväljast põhjustatud häiringute mõjude kompenseerimiseks on omavalitsustele loodud kompensatsioonimeetmete pakett, millega omavalitsus saab parendada elu- ja majanduskeskkonda.

Kompensatsioonipakett koosneb iga-aastasest kohaliku omavalitsuse häiringu toetusest, mis on senisest toetusmeetmest suurem, püsivam ja puudutab rohkem omavalitsusi. Kokku suureneb omavalitsustele iga aasta makstav summa enam kui ühe miljoni euro võrra. Uue mudeli järgi on plaanis teha esimesed väljamaksed selle aasta lõpus. Seni on kohalikud omavalitsused häiringutasude eest teinud investeeringuid teedevõrku, mänguväljakutesse ja haridusasutustesse.

Samuti saavad neli Nursipalu laiendusega seotud valda ühekordse investeeringutoetuse kogusummas 10 miljonit eurot, millest Võru vald ja Võru linn saavad mõlemad kolm miljonit

ning Rõuge vald ja Antsla vald saavad mõlemad kaks miljonit eurot. Peale selle lisandub otsese müraleevendusmeetmena niinimetatud akende vahetuse meede, mis on suunatud otse Nursipalu harjutusala naabruses elavatele inimestele. See meede on praegu veel kujundamisel.

Mida teeme lisaks Nursipalu harjutusvälja arendamisele Võrumaal?

Nursipalu harjutusvälja laiendamise kõrvalt alustasime 31. juulil ka Tsiatsungõlmaal liitlaste vastuvõtuala ehitust. Liitlaste vastuvõtuala linnak on mõeldud lühiajaliselt Eestis viibivatele liitlasüksustele. Praegu on meil Lõuna-Eestis ligikaudu 500 Ameerika Ühendriikide sõdurit koos tehnikaga, kes aitavad meil parandada piirkonna julgeolekut. Lisaks sõjalisele võimekusele elavdavad liitlased ka kohalikku majandust.

Täna elavad meie liitlased Eesti suurimas ajutises konteinerlinnakus Kuperjanovi jalaväepataljoni juures Taara linnakus, kuid nad vajavad paremaid ja pikaaegsemaid lahendusi nii majutuseks kui ka harjutamiseks. Uus linnak aitab seda olukorda parandada ning ühtlasi tekitab võimekus ka kriisi olukorras saabuvaid üksuseid operatiivtegevuseks ette valmistada ning meie oma kaitseväge üksustega lõimida.

Uus liitlaste vastuvõtuala valmib järgmise aasta alguses. Liitlastele ehitatakse kaheksa majutushalli, mis mahutavad ligikaudu 1000 inimest. Ühtlasi ehitatakse alale ka tehnika hooldushallid, köögi- ja söömistallid, pesemishooned ja laohallid. Liitlased on siin, et kaitsta Eestit, seega on meie jaoks eriti oluline, et Eestil oleks ka võimekus täiendavaid liitlasüksuseid majutada ja pakkuda neile võimalusterohket väljaõpet, et koos kaitseväge ja Kaitseliiduga harjutada Eesti kaitsmist.

Hästi on edenenud ka Võru-Mõniste-Valga ja Sõmerpalu-Mustahamba riigimaanteede ühendustee ehitamine. Ehitatavaid teid on kokku ligikaudu kümme kilomeetrit, millest praeguseks on tee juba seitsme kilomeetri ulatuses läbitav. Uus tee valmib lõplikult järgmise aasta suvel ja saab olema avatud kõigile liiklejatele. Ühendustee eesmärk on leevendada harjutusväljast tulenevaid ümberkorraldusi teedevõrgus. Paremad teed on üks mitmest kasutegurist, millega kaudselt panustame kohalike elanike

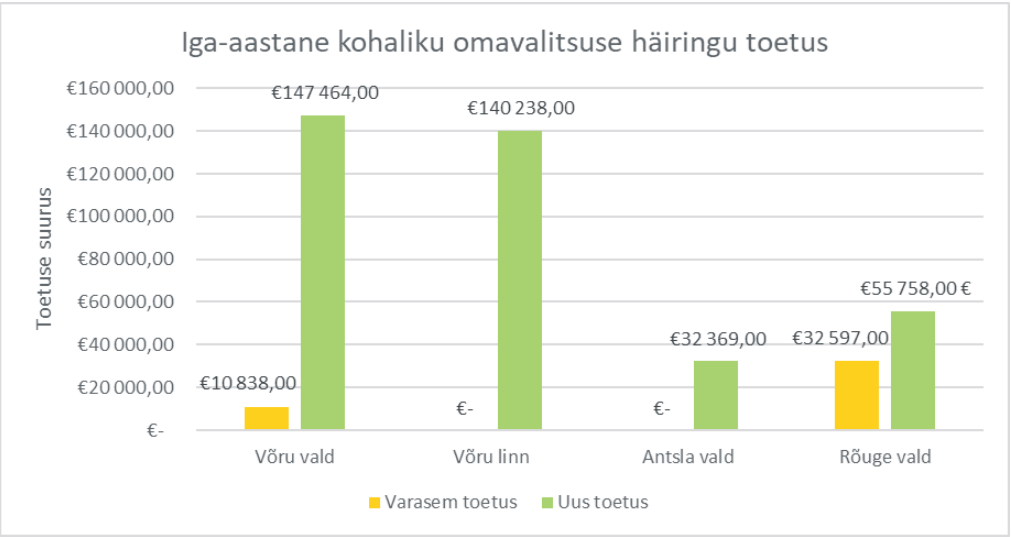

Foto: TREV-2

Võru Veega, et alustada uuringutega ning projekteerimis- ja ehitushankega. Ühisveevärgi- ning kanalisatsioonitruuss on planeeritud läbima Võlsi küla, mis annab potentsiaalse ühisveevärgi ja kanalisatsiooni liitumisvõimaluse ligi seitsmekümnele elamule, millel täna seda ei ole. Projekti täpne kulg on koostöös Võru Veega selgumisel.

Koostame koos kaitseministeeriumi ja Eesti Raudteega ka rahastustaotlust Euroopa Komisjonile Valga-Koidula raudteelõigu rekonstrueerimiseks, et tagada sõjaline liikuvus ja muuta raudteelõik tsiviililiksuseks tänasega võrreldes efektiivsemaks ja kiiremaks. Kui projektile õnnestub saada Euroopa Liidu rahastust, siis on plaanis rekonstrueerida olemasolev Valga-Koidula raudteelõik ja luua militaarotstarbeline kauba mahalaadimispunkt militaar tehnika transpordiks. Lisaks oleks sellisel juhul plaanis suunata raudteeharu ka kohalike puidutööstusettevõtetele, et tagada ettevõtete võimekus puidu transportimisel mööda raudteed. Selle tulemusena paraneks piirkonnas ka liiklusohutus ja väheneks oluliselt keskkonnasaaste. Rekonstrueeritud raudtee võimaldaks arendada reisirongiliiklust ning edendada piirkonna majandust. Euroopa Liidu rahastuse taotlemine on konkurentsipõhine, kuid teeme pingutusi, et piirkonda Euroopa Liidu investeeringuid tuua.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus

Tiiu Faster Vastse-Roosast!

Jätkugu veel kauaks jõudu ja indu
töökale ja virgale taluperenaisele!
Juubeliõnnitlused ka Sinu kaksik-
vend Rein Kirchile!

Heljo

Jaanipeebu kitarrikool Rõuges
ANNAB TEADA:

septembris stardib
kaheaastane kitarr
akordsaate kursus!

Info ja registreerimine:

indrek.hunt@protonmail.com, 5841 5169 (Indrek Hunt)

TAI: ootame naisi emakakaelavähi sõeluuringule ja pakume ka sel aastal kodutestimise võimalust

Tervise Arengu Instituudi ja
Tervisekassa pressiteade
15. august 2023

Tervise Arengu Instituut (TAI) ja Tervisekassa pakuvad HPV kodutestimist emakakaelavähi sõeluuringu sihtrühma naistele, kes ei ole sel aastal veel sõeluuringul osalenud.

Emakakaelavähi sõeluuringule kutsutakse ravikindlustatud ja ravikindlustamata naisi vanuses 30-65 eluaastat iga viie aasta järel. Sel aastal on emakakaelavähi sõeluuringul oodatud osalema naised sünniaastaga 1958, 1963, 1968, 1973, 1978, 1983, 1988, 1993.

Nagu aastal 2022, nii ka tänavu, saavad emakakaelavähi sõeluuringu sihtrühma kuuluvad naised, kes ei ole veel sõeluuringus osalenud, võimaluse valida, kas teha sõeluuring kliinikus või kodus. Tasuta kodutestimise komplekti saab tellida veebipõhisest tellimiskeskonnast aadressilt hpv.synlab.ee ja tasuta saata proovi laborisse analüüsimisele.

Alates septembrist avaneb Valga, Viljandi, Võru, Põlva ja Ida-Viru maakonnas võimalus saada tasuta kodutest ka apteegist. Projektis

osaleb nendes maakondades 90 apteeki, kaasatud on Apotheka, Benu, Euroapteek ja Südameapteek.

Kodus võetud proove saab laborisse saata kuni käesoleva aasta lõpuni. Uuringu tulemuse kohta saadetakse kodutesti teinud naistele personaalne teavitust, samuti on tulemust võimalik vaadata patsiendiportaalist. Juhul, kui kodutesti proovist leitakse kõrge riski HPV tüved ehk uuringu tulemus on positiivne, siis tuleb minna lisauuringule sõeluuringut teostavasse tervishoiuasutusse. Positiivne HPV uuringu tulemus ei tähenda vähidiagnoosi, vaid seda, et on vaja teha lisauuring leiu täpsustamiseks. Kõik vajalikud uuringud on tasuta, ka ravikindlustuse puudumisel.

Julgustame naisi kodutesti kasutama, see on lihtne, mugav ja valutu. Koos kodutestiga saadetakse detailne proovivõtjuhend, mida järgides on ise proovi võtmine lihtne. Kodus ise võetud ja tervishoiutöötaja võetud proovid on HPV määramiseks sama usaldusväärsed.

Aastatel 2020-2022 Tervise Arengu Instituudi ja Tervisekassa koostöös läbi viidud kodutestimise projektide tulemused

on näidanud, et aasta-aastalt kasvab huvi ja usaldus uude testimisviisi osas. Naised on selle hästi vastu võtnud, kodutest on sobiv uuringu tegemise viis paljudele ja võimalus valida uuringu tegemise viisi on toonud rohkem naisi sõeluuringule. Eelmisel aastal valis emakakaelavähi sõeluuringus kodus testi tegemise võimaluse juba üle 5300 naise.

2022. aastal viidi Ida-Virumaa apteekides läbi pilootprojekt, mille raames oli naistel võimalik saada kodutest kätte apteegist. Kahe kuu jooksul sai kodutesti apteegist ligi 600 naist ja see võimalus võeti samuti hästi vastu. Eelmisel aastal oli Ida-Virumaa üks maakondadest, kus emakakaelavähi sõeluuringul osalejate arv kasvas enim. Kuna apteekidest kodutestide saamise projekt oli väga edukas, siis sel aastal pakume võimalust juba rohkemates maakondades.

Emakakaelavähi saab tõhusalt ennetada õigeaegse HPV vastase vaksineerimise ja regulaarse sõeluuringu abil. Haiguse peamine riskitegur on püsiv nakkus inimese papilloomiviiruse ehk HPV-ga. Osalemine sõeluuringus on oluline, kuna nakatumine HPV-ga ei anna üldjuhul sümptomeid ega

kutsu esile muutusi enesetundes. Pikalt organismi jääv viirus võib aga põhjustada rakumuutusi emakakaelal, millest vajaliku tähelepanu puudumise korral võib aja jooksul välja kujuneda emakakaelavähk. Eestis haigestub igal aastal emakakaelavähki umbes 150 naist ja selle tõttu sureb umbes 60 naist aastas. Suur osa emakakaelavähi juhtudest diagnoositakse naistel, kes ei ole osalenud sõeluuringus või ei ole käinud kontrollis piisava regulaarsusega. Seega on väga oluline vähieelsete muutuste varajane avastamine ja nende õigeaegne ravi, sest nii on võimalik ära hoida vähi teke.

2024. aastal on plaanis HPV kodutestimise võimalus teha kättesaadavaks kõigile tol aastal sõeluuringu sihtrühma kuuluvale naistele juba alates aasta algusest.

Lisainfo kodutestimise kohta ja projektis osalevate apteekide nimekiri on leitav TAI kodulehel. Rohkem infot emakakaelavähi sõeluuringu kohta leiab Tervisekassa kodulehelt.

VÕRU SPORDIKOOL

PANEB LAPSED LIKUMA!

KERGEJÕUSTIK LASKESUUSATAMINE
MURDMAASUUSATAMINE VÕRKPALL
ORIENTEERUMINE KAHEVÕISTLUS JA SUUSAHÜPPED
KREEKA-ROOMA JA NAISTEMAADLUS EELKOOL

LEIA OMA SPORDIALA JA TULE PROOVI!

Esimesel kuul uutele huvilistele treeningud õppemaksuvabad.
Edaspidi 23 eurot kuus.

LIITU TREENINGUTEGA ↓
WWW.SPORDIKOOL.VORU.EE

vorusportdikool

VÕRUMAA KÜTSEHARIDUSKESKUS

KOOLITUSED
VKHK.EE

sept-okt

15.08-17.10
Bürootöötaja digioskused

27.09-12.10
Tabelarvutuse baaskoolitus

21.09 - 5.10
Tehniline joonestamine (2D)

10.10- 19.10
Tehniline joonestamine (3D)

13.10-19.10
Google Drive keskkonna kasutamine kontoritöös

+372 7850 818
+372 7850 817

terje.kruusalu@vkhk.ee
merle.vilson@vkhk.ee

Erinevaid ajanäitajaid tutvustav väljapanek Mõniste Talurahvamuseumis

ÕKVA PRÕLLA'!

Avatud 21. augustist E-P 10-17

Trehvämi Rõugõn!

Meie ajalehe toimetab postkastidesse Omniva ja see peab jõudma kõigisse vallas registreeritud postkastidesse (ka neisse, mille puhul on reklaamist loobutud) kahe tööpäevajooksul pärast välja kuulutatud ilmumiskuupäeva. Kandeprobleemidest saab teavitada valla kommunikatsioonispetsialisti aadressil viivika.nagel@rougevald.ee.

TOIMETAJA: Viivika Nagel, viivika.nagel@rougevald.ee

TIRAAŽ: 2455

VÄLJAANDJA: Rõuge vallavalitsus, Ööbikuoru tn 4,
Rõuge alevik, tel 5346 5809, www.rougevald.ee

TEHNILINE TEOSTUS: Vildikas OÜ ja Targetmaster

LOE DIGILEHTE: www.rougevald.ee/ajaleht

Väljaandjal ja toimetajal on õigus avaldamiseks saadetud kirjutisi toimetada ja lühendada ning teha valikuid materjali avaldamise osas. Oma valla elanike ja ettevõtete reklaamide avaldamine lehes on tasuta.

Järgmise lehe materjale saab saata 14. septembrini, lehe esimene kandepäev on 28. september